

NOTAT

Fiskeundersøgelse i Kidmose Bæk, oktober 2020

Danmarks Center for Vildlaks

Ikast-Brande
Kommune

FORMÅL

Danmarks Center for Vildlaks udførte fiskeundersøgelse i Kidmose Bæk på den genslyngede vandløbsstrækning ved det tidligere Kidmose Dambrug den 13. oktober 2020 for Ikast-Brande Kommune. Kidmose Bæk er et tilløb til Holtum Å, som løber videre sammen med Skjern Å. Der er genetableret en vandløbsstrækning på 600 m ved det tidligere dambrug. Ikast-Brande Kommune har været ansvarlige for projektet, som blev finansieret af den danske stat og EU. I september 2019 blev dambrugets stemmeværk fjernet og vandet ledt ind i den genetablerede strækning. Dermed blev der skabt fri passage for vandrende fiskearter. I forbindelse med projektet er der etableret 4 gydebanker på den genslyngede strækning. Fiskeundersøgelsen blev udført for at beskrive fiskebestandens økologiske tilstand og sammensætning på strækningen ét år efter fjernelsen af stemmeværket.

METODE

Fiskeundersøgelsen blev udført på en etableret gydebanke på den genslyngede vandløbsstrækning (Figur 1). Der er som nævnt etableret 4 gydebanker på den genetablerede vandløbsstrækning og fiskeundersøgelsen blev udført på den tredje gydebanke i nedstrøms retning.

Figur 1. Den befiskede strækning i Kidmose Bæk.

Der blev befisket en 50 m vandløbsstrækning i opstrøms retning under vadning med rygbåret, batteridrevet elfiskeudstyr (EFGI 650), som leverede en spænding på 180 volt. Strækningen blev befisket 2 gange efter udtyndingsmetoden. UTM-koordinaterne (zone 32) for befiskningens slutposition var: 508362;6205302.

Ved dobbeltbefiskning af vandløbsstrækningen blev bestandsstørrelsen (N) af ørred beregnet ved:

$$N = \frac{c_1^2}{c_1 - c_2}$$

hvor c_1 og c_2 er antallet af ørred fanget ved henholdsvis første og anden befiskning. Vandløbets økologiske kvalitet blev bestemt ved anvendelse af ørredindekset (DFVØ), som er baseret på den naturlige forekomst af ørred- og lakseyngel. Ørred og laks kræver god vandkvalitet, iltrig vand og stiller særlige krav til gyde- og opvæksthabitater. Derfor er ørred og laks gode indikatorarter for vandløbets miljøtilstand. I vandløb der er mindre end 2 m i bredden fastsættes den økologiske tilstandsklasse ud fra antal ørred- og lakseyngel pr. 100 m² vandløb (Tabel 1). For vandløb der er over 2 m bredde anbefales det at opgøre antal ørred- og lakseyngel pr. 100 m vandløb. Arealet af den befiskede vandløbsstrækning i Kidmose Bæk var ca. 125 m².

Alle indsamlede fiskearter blev registreret, optalt og længdemålt. Individier mindre end 15 cm blev målt til nærmeste 0,5 cm og individer større end 15 cm blev målt til nærmeste 1 cm. Fiskene blev bedøvet i en benzokainopløsning forud for håndtering og udsat på samme vandløbsstrækning efter registreringen.

Tabel 1. Økologisk kvalitet i vandløb ved anvendelse af ørredindekset (DFVØ).

Økologisk kvalitet	Antal ørred- og lakseyngel pr. 100 m ²	Antal ørred- og lakseyngel pr. 100 m
Høj	> 130	> 250
God	80-130	150-250
Moderat	40-79	100-149
Ringe	10-39	30-99
Dårlig	0-9	0-29

RESULTATER & SAMMENFATNING

Der blev fanget 9 ældre ørreder (12-16 cm), 4 trepiggede hundestejler og registreret flere små bæklampretter (2-3 cm), som var svære at nette (Figur 2). Alle fisk blev fanget ved den første befiskning af strækningen. Ørrederne blev overvejende fanget langs brinkerne og vurderes til at være 1-3 år gamle. Tætheden af de ældre ørreder blev beregnet til 7 individer pr. 100 m². Der blev ikke fanget ørred- eller lakseyngel ved befiskningerne, og derfor er vandløbets økologiske tilstand ”dårlig” ved anvendelse af DFFVØ (Tabel 1).

Figur 2. Ældre ørred og trepigget hundestejle som blev fanget ved befiskningen.

Den gennemsnitlige vandløbsbredde for den befiskede strækning var ca. 2,5 m. Bredden varierede fra 2,0 til 3,6 m. Der var en forholdsvis lav dækningsgrad (10-15 %) af vandplanter på den befiskede vandløbsstrækning og der blev registreret vandranunkel, vandstjerne, pindsvineknop, bredbladet dunhammer og dueurt. Der var en smule trådalger på bunden og vandplanterne. Udover vandplanter var der fiskeskjul i form af mindre sten og lidt udhængende vegetation lokal vis. Bunden var fast og bestod af sand og løst gydegrus. Dækningsgraden af grus var høj på strækningen (ca. 70 %; Figur 3). Gruset var en smule indlejret af sand i visse områder. Den gennemsnitlige vanddybde var ca. 20 cm og varierede fra 5 til 45 cm.

Figur 3. Den befiskede gydebanke som er etableret på den genslyngede vandløbsstrækning i Kidmose Bæk. Gydegruset var generelt var løst, men også en smule indlejret af sand i visse områder.

De etablerede gydebanker er med stor sandsynlighed ikke anvendt af ørred eller laks i vinteren 2019/2020. For det første blev der ikke observeret gamle gydegravninger og for det andet blev der ikke registreret ørred- eller lakseyngel ved befiskningerne. Det anbefales at der laves opfølgende fiskeundersøgelser på den genslyngede strækning i løbet af sommeren 2021 for at undersøge om gydebankerne er anvendt af ørred eller laks i vinteren 2020/2021.

Ørreden har indfundet sig på den genslyngede strækning men bestanden bestod udelukkende af ældre individer (1-3 år gamle). Det vurderes dog at den genslyngede strækning har potentiale til at rumme en langt større ørredbestand. Strækningen indeholder på nuværende tidspunkt gode gydeområder for ørred. Det vurderes også at den genslyngede strækningen har potentiale til at udgøre et godt opvækstområde for ørred. På nuværende tidspunkt mangler der generelt fiskeskjul, f.eks. vandplanter og udhængende vegetation, især på strækningerne mellem gydebankerne.

af Martin Hage Larsen og Søren Larsen, Danmarks Center for Vildlaks.